

Ed.

3. Frumvarp til laga

um eignaraukaskatt.

Flm.: Haraldur Guðmundsson, Hermann Jónasson, Brynjólfur Bjarnason.

1. gr.

Á árinu 1943 skal leggja sérstakan skatt á eignaraukningu, sem orðið hefur á árunum 1940, 1941 og 1942 og er umfram 80 þúsund krónur hjá hverjum skattþegni, enda nemi skuldlaus eign hans, að skattinum frádregnum, eigi lægri upphæð. Skatturinn reiknast þannig:

Af 80—200 þús. kr. greiðist 20% af því, sem er umfram 80 þús. kr.

Af 200 þús. til 1 millj. greiðist 24 þús. af 200 þús. og 25% af afgangi.

Af 1 millj. kr. greiðist 224 þús. kr. og 30% af því, sem er þar fram yfir.

2. gr.

Þegar skattskyld eignaraukning er ákveðin, skal draga frá eigninni 1. jan. 1940 þá fjárhæð, sem greidd var í útsvar, tekjuskatt, stríðsgróðaskatt, samvinnuskatt og eignarskatt á því ári, og á sama hátt skal draga þessi gjöld, að meðtöldum verðlækkunarskatti, á lögð 1943, frá eigninni í árslok 1942. Frá eignaraukningunni skal draga það fé, sem lagt hefur verið í nýbyggingarsjóð útgerðarfyrirtækis og varasjóð samvinnufélags, áður en eignaraukaskattur er á lagður.

3. gr.

Við ákvörðun eignaraukningar samkv. 2. gr. skal um fasteignir, skip og aðrar eignir, sem skattþegn hefur eignast á fyrr greindu tímabili, miða við það verð, sem hann hefur greitt fyrir eignirnar. Nú telur rikisskattanefnd vafa á því, að fyrir liggi fullnægjandi upplýsingar um raunverulegt kaupverð eða kostnaðarverð eignar, og skal hún þá meta eignina eða skipa sérstaka fulltrúa af sinni hálfu til þess.

4. gr.

Um álagningu skattsins, gjalddaga, innheimtu, lögtaksrétt, vangoldinn skatt og viðurlög fer að lögum um tekjuskatt og eignarskatt, eftir því sem við getur átt, en nánari ákvæði setur fjármálaráðherra með reglugerð, og skal þar m. a. setja ákvæði til tryggingar réttum framtölum, svo sem með nafnskráningu verðbréfa.

Heimilt skal fjármálaráðherra, að fengnum tillögum rikisskattanefndar þess efnis, að veita greiðslufrest á nokkrum hluta eignaraukaskatts allt að 3 árum, ef sérstaklega stendur á, svo sem ef eignaraukinn er bundinn í atvinnutækjum eða nauðsynlegum birgðum.

5. gr.

Fé því, sem aflast samkvæmt lögum þessum, skal varið þannig, að $\frac{1}{3}$ þess gangi til alþýðutrygginga og bygginga verkamannabústaða, $\frac{1}{3}$ til raforkusjóðs, byggingar nýbýla og landnáms í sveitum og $\frac{1}{3}$ til framkvæmdasjóðs ríkisins.

6. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Greinargerð.

Þrjú síðustu ár hefur meira fé safnast í eign einstakra manna en nokkru sinni fyrr eða nokkurn óraði fyrir. Samkv. skattskýrslum mun láta nærri, að eignaraukning skattgreiðenda á 2 árum, 1940 og 1941, sé talin 70 millj. króna. Virðist því eigi fjarri sanni að áætla tilsvarendi eignaraukningu allra áraanna þriggja a. m. k. 100 millj. króna. Er þá að visu ekki tekið tillit til mismunarins á sköttum á árinu 1940 og væntanlegum sköttum 1943. En hins vegar er þess að gæta, að fasteignir munu taldar með fasteiganmatsverði og mat annarra eigna lítið breytt, jafnvel þótt eigendaskipti hafi orðið. Og loks er þess að gæta, að verðbréfaeign og innstæðufé hefur aukizt stórkostlega, en ætla má, að mikið skorti á, að þær eignir komi allar fram á eignarframtölum. Innstæðufé í hönkum var t. d. um síðustu áramót talið yfir 350 millj. króna.

Stórmikill hluti eignaraukningarinnar er hreinn stríðsgróði, gróði, sem eigendum hefur fallið í skaut fyrir viðburðanna rás eingöngu. Á þetta fyrst og fremst við um alla meiri háttar auðsöfnun, en samkv. frv. er ætlað til, að skatturinn taki aðeins til hennar, þar sem 80 þús. kr. eignauki er algerlega undanþeginn skatti.

Flestir gera ráð fyrir því, að verðlag breytist til lækkunar effir styrjöldina og að því verði samfara margháttadir atvinnuörðugleikar. Hins vegar biða verkefni hvert sem lítið er, verkefni, sem ekki verða innt af hendi nema með stuðningi ríkisins. En fjársöfnun rikissjóðs hefur á engan hátt nálgazt það að svara til þessara verkefna og enn síður til auðsöfnunar einstakra manna. Þá er þess og að gæta, að

af misskiptingu auðsins hlýtur að leiða enn stórfelldara misræmi í tekjuskiptingu milli einstaklinganna í framtíðinni og ójafnari lífskjör.

Sú stefna er nú hvarvetna rikjandi, að löggjöfinni beri að haga svo, að einstaklingar safni eigi stórgróða vegna styrjaldarinnar. Annaðhvort er gróðinn tekinn með sköttum niður að vissu marki eða verðlagsákvæði koma í veg fyrir, að hann myndist.

Flm. eru þeirrar skoðunar, að stríðsgróðinn, gróðinn, sem ekki er hægt að halda fram, að nokkur einstaklingur hafi sérstaklega aflað með eigin atorku eða fyrirhyggju og er umfram nauðsynlega sjóði til endurnýjunar og starfrækslu gagnlegra fyrirtækja, sbr. nýbyggingarsjóði, sem lagt er til, að verði undanþegnir skattinum, eigi i raun réttari að vera sameign almennings. Honum eigi að verja til þess að tryggja sem bezt atvinnu og öryggi og jöfnuð í lífskjörum fyrir fólkið í landinu. Sé það eigi gert, er sú hættu nærri, að fasteignir og framleiðslutæki þjóðarinnar dragist i hendur færri og færri manna og gróðinn verði til þess að auka enn verðbólguna og dýrtíð, öllum almenningi til tjóns.